

vooruit

Zwolle

Economisch perspectief

Herstel na corona en blik op de toekomst

Samenvatting & Gespreksnotitie

Inleiding

Zwolle, de Experimentele Hanzestad. Onderdeel van de economische topregio Regio Zwolle.

De stad Zwolle groeit en onze regionale economie behoort tot de best presterende regio's van Nederland. Als onderdeel van Stedelijk Netwerk Nederland verwachten we nog verder te groeien. Samen met de andere 21 gemeenten in Regio Zwolle hebben we de ambitie om de 4^e economische regio van Nederland te worden.

De stad Zwolle heeft een belangrijke rol in die regionale ambitie. Wij willen ons als gemeente inzetten om die ambitie waar te maken. Ook omdat cijfers uitwijzen dat de groei van onze stad achterloopt op die van de rest van de regio: het aantal snelgroeiende bedrijven in Zwolle is tussen 2013 en 2018 blijven steken op 20. Terwijl het aantal snelgroeiende bedrijven in Regio Zwolle in diezelfde periode is verdubbeld van 65 naar 120.

Bovendien blijkt uit de Regio Zwolle Monitor van 2019 dat de economische ontwikkeling van de regio als geheel tegen grenzen aanloopt. Aandachtspunten zijn de arbeidsmarkt, de productiviteit en het innovatievermogen. Tel daarbij op de gevolgen van de coronacrisis en we weten dat we moeten investeren in de economie.

Investeren in de Zwolse economie

Waar moet de stad Zwolle op inzetten? Er is focus nodig. Kiezen is gekozen worden. Die mindset leidt tot de volgende focus: Zwolle versterkt de groeisectoren health, ICT & e-commerce en de creatieve en slimme (maak-)industrie tot groeiclusters. Op deze manier helpen onze krachtige sectoren de

regio als geheel verder. De stad Zwolle staat daarbinnen dan bekend als Experimentele Hanzestad, met een voorname rol voor de creatieve (maak-)industrie.

Doelstellingen:

We willen laten zien dat we hier met elkaar werk van willen maken en dat we samen aan concrete resultaten willen werken. Om dit te illustreren, kunnen mogelijke doelstellingen zijn:

- Eind 2022 zijn per groeiclusster minstens 15 bedrijven en/of onderwijsinstellingen betrokken.
- Eind 2025 werken de Topinnovatiecentra of groeiclusters samen met universitair onderwijs.
- Eind 2025 is het aantal snelgroeiende bedrijven in Zwolle toegenomen van 20 naar 30.
- Eind 2025 heeft Zwolle minstens drie nieuwe bedrijven van buiten Regio Zwolle aangetrokken, binnen één van de groeiclusters of Topinnovatiecentra.

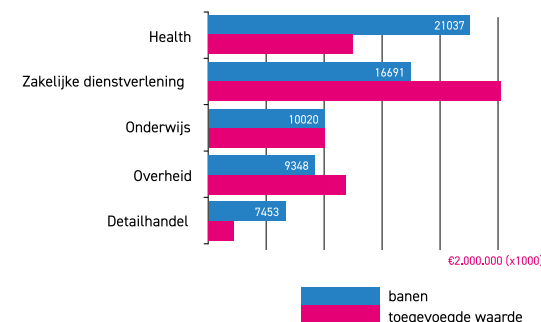
We hanteren daarbij drie strategieën:

1. Groeisectoren versterken tot groeiclusters
2. Ondernemen met impact
3. Vergroten innovatievermogen Regio Zwolle

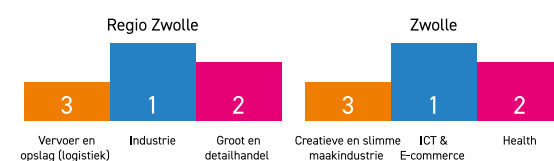
De werkgelegenheid in Zwolle

- Aantal vestigingen: 12.241 (2019)
- Aantal banen: 100.290 (BIRO, 2019)
- Zwolle is nummer 3 van Nederland, na koploper 'Schiphol-gemeente' Haarlemmermeer en Eindhoven, qua aantal banen ten opzichte van het aantal inwoners.
- De 100 grootste werkgevers in Zwolle bieden met 48.000 werkplekken de helft (49%) van de Zwolse werkgelegenheid.
- 5,4% van het totale aantal banen wordt ingevuld door zzp'ers (t.o.v. een gemiddelde van 11,4% in Nederland)
- Zwolle heeft iets meer startende bedrijven dan het landelijk gemiddelde: 106,5 per 1.000 vestigingen t.o.v. 100,6 landelijk (CBS 2018).

Belangrijkste sectoren qua omvang van de werkgelegenheid voor Zwolle

Top 3 sectoren op basis van (absolute en relatieve) groeicijfers

De stad Zwolle laten groeien

Binnen een economisch sterke regio.

De stad Zwolle laten groeien en de aantrekkelijkheid van de stad blijven vergroten. Van belang hierin is dat de economie toekomstbestendig moet zijn en de werkgelegenheid moet toenemen. Hoe bereiken we dat? We schetsen drie mogelijke handelingsperspectieven.

- 1. Op de huidige voet verder:** we zetten in op een breed scala aan thema's en sectoren - waaronder logistiek, zakelijke dienstverlening, vrijetijdseconomie en maakindustrie - en grijpen iedere kans die zich voordoet aan. We faciliteren initiatieven uit de samenleving om ze kans van slagen te geven.
- 2. Stedelijke economie versterken:** we focussen op innovatie door verbinding tussen ondernemers en onderwijs en we zetten de sterkste drie groeisectoren in de schijnwerpers: ICT & e-commerce, health en creatieve en slimme (maak-)industrie. We zetten ons proactief in om netwerken te versterken.
- 3. Economie vernieuwen vanuit industriële kracht en grootschaligheid:** we profileren ons met de beschikbare ruimte voor maakindustrie, grootschaligheid en circulaire industrie in Regio Zwolle.

Vier scenario's

Die handelingsperspectieven toetsen we aan vier scenario's, oftewel fictieve verhaallijnen over hoe de toekomst eruit kan zien. De uitkomsten daarvan helpen ons een handelingsperspectief te kiezen. Zwolle heeft in het eerste kwartaal van 2020 vier toekomstscenario's opgesteld.

Zwolle on the go: verdienen op de korte termijn en individuele welvaart staan centraal. Duurzaamheid en inclusiviteit zijn naar de achtergrond geschoven. Hiernaast is men huiverig geworden voor technologie- en cybersecurity-risico's, wat investeringen in technologie en robotisering remt. Voor het bedrijfsleven draait het om schaalvergroting en clustering. Ruimte wordt kostbaarder, waardoor grote ruimtevragers locaties in de regio zoeken.

Zwolle circulair: milieu en inclusiviteit staan voorop. Het draait om mensen en de menselijke maat. Het klimaatvraagstuk heeft internationale samenwerking gestimuleerd. Grote bedrijven 'reshoren' en regionaliseren. In technologie voor duurzaamheidsvraagstukken is geïnvesteerd, maar technologie die werkgelegenheid negatief beïnvloedt, laat men links liggen.

Zwolle digital delta: 'Big tech' in een 'winner takes all'-economie. De internationale handel floreert en internationale standaardisering versnelt technologische ontwikkelingen. De zorg is geautomatiseerd en het onderwijs gevirtualiseerd. De slimme maakindustrie blijft overeind, maar grote bedrijven zijn vanwege schaalvoordeel verplaatst naar het buitenland. Digitaal kunnen werken is essentieel voor het vinden van een baan.

Greentech Zwolle: Groeiende maatschappelijke tweedeling en economische disrupties door klimaatverandering hebben geleid tot herbezinning op economische groei en individuele welvaart. Technologie en creativiteit worden ingezet om maatschappelijke vraagstukken op te lossen. Maatschappelijke impact en kleinschaligheid staan centraal, de macht van grote technologiebedrijven is ingeperkt. Blockchain stond aan de basis van de deeleconomie.

Zwolle kiest voor versterken stedelijke economie

Het tweede handelingsperspectief, het versterken van de stedelijke economie, blijkt Zwolle in de meeste scenario's kansen op te leveren. In het scenario 'Zwolle on the go' verstevigen de verbindingen tussen onderwijs en bedrijfsleven, die horen bij het versterken van de stedelijke economie, onze concurrentiepositie ten opzichte van andere regio's. Kijk we naar het scenario 'Zwolle circulair', waarin de mens en de

menselijke maat centraal staan, dan zien we dat de sectoren uit handelingsperspectief 2 (ICT & e-commerce, health en creatieve en slimme (maak-)industrie) kansen bieden. Ook in een hightech-scenario, zoals 'Zwolle digital delta' of 'Greentech Zwolle', zijn de bij handelingsperspectief 2 gekozen sectoren - en onderlinge crossovers - kansrijk.

De volgende stap is bepalen in hoeverre handelingsperspectief 2, Stedelijke economie versterken, de waarde van de regio verstevigt en vergroot. Het gekozen handelingsperspectief bouwt voort op de krachtige en minder kwetsbare elementen van Regio Zwolle, waaronder de clusters health en ICT & e-commerce en het grote aantal onderwijsinstellingen. En bouwt ook voort op voorzieningen en de centrumfunctie van de stad. Huisvesting, voor zowel bedrijven als inwoners, vraagt overigens wel aandacht. Vanwege de focus die dit handelingsperspectief heeft op innovatie, past de slimme maakindustrie in de stad; hier ontstaat het snijvlak tussen ICT & e-commerce, creatieve industrie en de vele onderwijsinstellingen.

De drie strategieën

1. Versterken van groeisectoren tot groeiclusters

De groeisectoren health, ICT & e-commerce en de creatieve en slimme (maak-)industrie willen we versterken tot groeiclusters, die voor de hele regio innovatiekracht bevorderen. We brengen belangrijke spelers per groeisector in beeld en inventariseren welke partijen kunnen bijdragen aan de doorontwikkeling van sector tot cluster. Dit met de focus op krachtige netwerkontwikkeling: van sterke individuele partijen naar een samenhangend cluster. Samen onderzoeken we of we tot een gezamenlijke agenda kunnen komen.

Met onderwerpen zoals de Human Capital Agenda – die ook wordt opgepakt via de sectortafels Regio Zwolle – maar ook het vergroten van het aantal startups en snelgroeiende bedrijven en het opzetten van innovatieketens.

ICT & e-commerce

Bedrijven en initiatieven op het gebied van ICT & e-commerce zijn in de hele stad en in Regio Zwolle te vinden en zijn ook landelijk bekende spelers. In de stad Zwolle vind je deze bedrijven en initiatieven vooral in de Spoorzone. Met partijen als Topcentrum E-commerce en Zwolle IT-City en met snelgroeiende bedrijven in deze sector, willen we de kansen verder inventariseren.

Health

Bedrijven en instellingen rond het thema gezondheid zijn te vinden rond het ziekenhuis Isala en het Health Innovation Park (HIP) op Oosterenk. Doorontwikkeling van dit cluster hangt dan ook samen met de doorontwikkeling van het gebied Oosterenk.

Creatieve en slimme (maak-)industrie

Dit cluster is sterk verbonden met Spoorzone en het stadscentrum. De creatieve en slimme (maak-)industrie is een overkoepelende term voor partijen die invulling geven aan (vernieuwing vanuit) creativiteit en/of technologie. Perron038 is daar een voorbeeld van. Bedrijven uit de regio werken daar samen aan innovatie voor de slimme maakindustrie. Maar denk ook aan de creatieve industrie, bestaande uit onder meer vormgevers, ontwikkelaars en de culturele sector. Al die creatieve geesten versterken de creatieve en slimme (maak-)industrie, dragen bij aan vernieuwing van de economie en creëren een aantrekkelijke en bruisende (woon)stad. Creative Works brengt alle partijen in de sector bij elkaar.

2. Ondernemen met impact

Zoals eerder gesteld gaat het Zwolle niet alleen om economische groei als doel op zich. De economie is behalve een doel ook een middel. Een middel om een vitale en veerkrachtige stad te creëren en de brede welvaart centraal te stellen. Daarbij zijn sociaal ondernemers, die bijdragen aan een inclusieve arbeidsmarkt en een inclusieve samenleving, van groot belang. We willen een stad in balans zijn, waar we ook met elkaar werken aan het vergroten van de brede welvaart. Daarom stellen we naast groei van de werkgelegenheid ondernemen met impact centraal. We willen Zwolle laten zien

als de Experimentele Hanzestad, die bijdraagt aan het oplossen van maatschappelijke uitdagingen. We stimuleren ondernemers om met onderwijs en andere partners te werken aan oplossingen voor vraagstukken op het gebied van klimaatadaptatie, circulaire economie en de energietransitie. Hier heeft bijvoorbeeld ook Smart Zwolle een rol in, met als voorbeeld het project Senshagen. We kijken hoe we ook met data slimme toepassingen kunnen creëren. Ook vanuit mobiliteit hebben we aandacht voor ondernemen met impact. Zo kijken we samen met ondernemers, onderwijs en andere partners in stad en regio hoe we innovatie kunnen stimuleren rond bijvoorbeeld stadsdistributie en het creëren van mobility hubs.

3. Vergroten innovatievermogen Regio Zwolle

De groeiclusters bieden mogelijkheden om te werken aan een toekomstbestendige economie én nieuwe werkgelegenheid. Daarnaast zetten we Regio Zwolle logistiek op de kaart. Verbinden met onderwijs is daarnaast van belang voor het vergroten van het innovatievermogen. De gemeente wil verkennen welke rol ze kan spelen in de verbinding tussen onderwijs binnen én buiten de regio en ondernemers. Zowel voor de strategie 'versterken van groeisectoren tot groeiclusters' als de strategie 'ondernemen met impact'. We verkennen de mogelijkheden van verdere samenwerkingen met wetenschappelijk onderwijs.

Herstel na corona en blik op de toekomst

Veel ondernemers in Zwolle zijn getroffen door de coronacrisis. De horeca die wekenlang dicht moest, de evenementen die werden afgeblazen en de automotive- en maakindustrie die werden geconfronteerd met vertraging in de aanvoer van halffabricaten en grondstoffen. We kunnen niet anders dan in dit Economisch perspectief aandacht schenken aan de impact van de crisis op de korte termijn en het herstel op de lange termijn.

Met dit Economisch perspectief zetten we ons in voor herstel van de impact van corona. Samen met onze partners in Regio Zwolle, waaronder Provincie Overijssel, verkennen we de komende maanden wat we naast onze inzet gericht op de lange termijn extra kunnen doen om op korte termijn ondernemers in de regio weer op weg te helpen. Met dit Economisch perspectief kijken we voort.

We richten onze blik op het Zwolle van de toekomst. Hierbij gaat het niet alleen om 'nieuw', maar ook om versterken waar we al goed in zijn.

Zo blijven we ons inzetten voor:

- Goede ondernemersdienstverlening; we staan open voor vragen en initiatieven uit de stad.
- We blijven inzetten op Ontwikkeld Spoorzone, de klimaatbestendige groeiregio binnen de Nationale Omgevingsvisie, de Omgevingsagenda Oost en onze eigen Omgevingsvisie.
- We sluiten aan bij de citymarketingstrategie Zwolle als Experimentele Hanzestad.
- We versterken het innovatievermogen, onder meer via clusters. Daarmee stimuleren we nieuwe bedrijvigheid en helpen we bestaande bedrijven vernieuwen. Ook de actieve inzet van bijvoorbeeld Kennispoort in de Regio levert hieraan een belangrijke bijdrage.
- We blijven ons actief inzetten voor de Human Capital Agenda van Regio Zwolle.
- We blijven nieuwe werkgelegenheid aantrekken.

Investeren in ondernemerschap

Samen optrekken met ondernemers betekent ook investeren in een voor hen aantrekkelijk vestigingsklimaat. Accountmanagers van gemeente Zwolle stellen zich op als professioneel partner en ondersteunen Zwolse ondernemers door vragen te beantwoorden en hen de weg te wijzen binnen de gemeente. Dat doen we samen met partners in de regio, waaronder ontwikkelingsmaatschappij Oost NL. Zo werken we samen om lokale, regionale, nationale en internationale ondernemers optimaal bij te staan en bouwen we met elkaar verder aan een aantrekkelijk vestigingsklimaat in de Regio Zwolle.

Tot slot, we doen het samen

Regio Zwolle heeft in de crisis de kracht van de regionale samenwerking getoond. Ondernemers werden bijgestaan door hun lokale accountmanagers vanuit gemeenten, Kamer van Koophandel en UWV én door een regionaal team: Regio Zwolle Brigade.

Alle partijen in de Regio Zwolle werken als partners aan het versterken van Regio Zwolle als economische topregio. Vol overtuiging levert Zwolle hieraan haar bijdrage. En dat blijven we doen!

Zwolle, de Experimentele Hanzestad. Onderdeel van de economische topregio Regio Zwolle.